

Veliko družega, skor vse, kar smo tukaj vidili, je bilo nenavadno; zato smo še bolj pazili na vse. Nar čudneje pa je bilo to, dasiravno so te hiše na videz revne, da imajo vendar vsega, prav brezskrbnemu življenju potrebnega zadosti, in povsod se vidi, da so Kitajci premožniši v vseh stvaréh memo drugih narodov. Vajeni smo z zaničljivim očesom ogledovati orodje kitajsko, ravno tako kakor tudi orodje naših prededov, in veseli smo, da nas je umetnija oprostila mnogega orodja, katero se nahaja zdaj le še v kakem kotu starinarstva. Pa če hočemo vlastitosti Kitajcev prav zapopasti, moramo drugo mero imeti, kakor jo imamo sami za-se v Evropi. Njih široka, lahka, možkim in ženskam občna noša jim ne zatiruje udov v rasti, — nam pa se ne dopada; klobaki iz bambusa so jim za dež in solnce, in v njih coklah se prav lahko hodi. Kar oblačila zadeva, so tudi tam ravno tako različne, kakor pri nas, ličnega in bornega blaga. Vsi Kitajci, s katerimi smo skupaj zadeli, so bili prav priljudni, pa ravno tako sničavi, kakor mi njih, so ogledovali oni nas in oblačila naše.

Kitajec se nekako otročje obnaša in je krotak, in te lastnosti ga človeku koj prikupijo; snažna in zadovoljna duša je. Mnogokrat sem slišal od njih goljufnosti govoriti in da so za naj manji dobiček k vsakemu početju pripravljeni. Je li prevara mar tukaj doma? Morebiti je verjetniše, da se je iz Evrope semkaj pritepla. Vsi popotniki, z deželo in njenimi stanovniki znani, hvalijo Kitajce gostoljubne, mirne in zveste ljudi.

Proti Whampoi smo se zadnji dan vozili med nizkimi bregovi, na katerih so sem ter tje nakupičene mesta. Vedno je bilo polno čolničev okrog ladije naše, in če se je le količkaj ustavila, je vse žvergolelo krog nje. V Whampoo pridši smo ladijo snažili in v tem se ozerli enmalo po okrajni. Zapazili smo, da kitajski narod je varčen in premišljen; ne ene pedí zemlje (čujte Evropejci!) ne pusti neporabljene; po nižjih krajinah pridelujejo riškašo in mervo, višje ležeče in nerodovitne skale jim so za pokopališča. Nikjer se ne razprostirajo mesta deleč okrog, le na ozkih pasovih zraven rek so zidane. Whampoa obstaja iz dveh delov: stara in nova Whampoa. Skoz oba dela mesta pelje le ena sama cesta od streh skoraj pokrita, ktere deleč čez nizke hiše molé. Velika množica ljudi se gnječe na majhnem prostoru, blago je po štacunah nabasano; vse čudno se mi je zdelo, toliko majhnih cerkvic, različnih nōš, čudnih stanovanj viditi. Pokopališča po hribih so ravno tako različne, kakor pri nas. Dobro se vé, kje revež, kje bogatin počiva; polokrožna jama kaže, da tukaj sin revšine leži; okrog grobov bogatih zidajo več vatlov visoke zidove v podobi podkve, v sredi je lepo zlikan kamen, na katerem je stan in starost pokopanega in več drugih reči zapisanih. Pokopališča mornarjev so na sredi nekoliko višje in tako narejene, da se v sredo zamore ladijsko bandero postaviti. Kitajci svoje mertve verlo časté. Naj večja nesreča je starišem, ako nobenega sina nimajo, ki bi na njih grobu žaloval; ne le pri pogrebu, temuč tudi ob drugih časih imajo veliko žalobnih obrédov. V Kantonu se pripoveduje od nekega bogatega moža, za kterega so tri leta iskali pripravnega, svetega pokopališča.

Med homci je bilo mnogo vasí, pa skoraj vse z zidovi obdane, da ni bilo mogoče jih od znotraj pregledati. Ko smo vendar v ene teh vasí prišli, se je zbralo mnogo zijalov, zgol možkih vsake starosti okoli nas. Hiteli smo dalje priti, posebno, ker so otroci vsi plašni kričali „fangkvaž!“ S to besedo, ktera je izraz začudenja, vsakega Evropejca pozdravljajo. Stareji se prestrašili niso, ampak obdali so nas in od nog do glave pretipali; ali smo jim dopadli ali ne, ne vém; naj stareji plešic je majaje z glavo svoj „ay-yak“ (čudno!) prav modrovito izrekoval. Ko sem poprej na okrožnikih, skledah in sploh na porcelanu vidil Kitajce upodobljene, mislil sem, da te podobe so zgol le izmisliki; zdaj pa vém, da niso slabe podobšine ljudstva in običajev kitajskih.

(Dalje sledi.)

Ozir v stare čase.

Cena živeža nekdanj — in pa danes.

Počim je dan današnji žito, meso, kruh, maslo, vino itd., je znano vsakemu. Ozrimo se 300 let nazaj in prašajmo, kolikšna je pa bila cena takrat?

V nekem starem dunajskem časniku je zapisana od leta 1514 na Dunaji. Kakor je na Dunaji bila, taka v primeri je bila gotovo tudi drugod v deželah našega cesarstva. Vagán (mecen) naj lepše pšenične moke je veljal 5 krajc., ovsa 3 krajc. in 3 venarje, ječmena 3 kr. 1 ven., reži 2 kr. 2 ven., mlado prasé 1 kr. 1 ven., leta star kopún 1 kr. 2 ven., gos 1 kr. 2 ven., velik pišanec 3 ven., majhen 2 ven., puta 1 kr., funt govejega ali telečjega mesa 2 ven., koštrunovega 1 ven. in pol, slanine (špeha) funt 1 kr., kruh za 3 ljudi 2 ven., voz derv 6 kr. 1 ven., sirovega masla funt 1 kr. 3 ven., sira 3 ven., sveč 1 kr., smetane bokal 2 ven., vina naj boljšega bokal 1 kr., srednjega 3 ven., sterdí 1 kr. 1 ven., jajc 5 za 1 ven.

Marsikter naših bravcov ne bo verjel, da je to resnica, in bo mislil, da celó ni mogoče. Res, se nam današnji dan zdí, da ni mogoče, da bi s 6 ali 8 gold. človek skozi celo leto si hrano (živež) oskerbovati zamogel. In vendar jim zamoremo reči, da je cena skoz in skoz resnična, kakor je zgorej zapisana. Povémo jim še, da leta 1551 so na Dunaji seženj ali klaftro mestnega tlaka (flaštra) s kamnjem vred za 48 kr. narejali.

Da se pa častiti braveci sami lahko prepričajo, da cena živeža je res tako nizka bila, jim povémo, koliko plače so učniki na višji dunajski šoli na leto takrat imeli: 100 gold. do 170 gold., in v neki zbirki starinstva se bere, da cesar Ferdinand I. je z ukazom od 10. junija 1564 cesarskim deželnim svetovavcem (Landrätthe) nad Anizo (ob der Enns) 100 gold. letne plače določil in pa nekoliko solí.

Vidi se iz vsega tega, kako veliko ceno je imel takrat dnar; kdor je imel 3 krajc. v mošnji, je imel toliko, kakor da bi danes imel 3 gold. Učniki na višjih dunajskih šolah imajo sedaj po 2000 gold. in še več plače, pa meso, na priliko, morajo plačevati funt po 15 kr. (ali po 60 venarjev), ki so ga leta 1514 plačevali po 2 venarja. Koliki razloček v vsem!

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Merana na Tiroljskem se piše, da letošnja gorka spomlad je izvalila tako sila veliko kebrov (hrošcev), da so mógle cesarske gosposke se lotiti potrebnih pripomočkov za njih pokončevanje; oklicale so tedaj povsod, da za vsak stár živih kebrov se bo plačalo 18 krajc. To je pomagalo. Mahoma so začeli mladi in stari loviti kebre in nalovili so jih v Meranu 415 stárov, v Maisu 220, v Algundu 100, v Marlingu čez 400 in v Lani 500. Ako pomislimo, da v en stár je šlo 15.040 kebrov (šteli so jih in tako to število zvedili), lahko razumemo, kolikšno silno število te požrešne in drevju škodljive živali je bilo za malo goldinarjev v kratkem času polovljeno in tako škoda obvarovana za več sto in sto goldinarjev.

Iz Pešta se piše, da so presv. cesar veleli, naj se na tistem mestu, kjer je bila ogerska krona najdena, ki je leta 1848 zginila, sozida na Njih stroške kapelica, ki ima že to leto dodelana biti.

Iz Kaniže smo zvedili, da pripravljavne dela za napravo železnice, ki bo iz Kaniže šla v Marburg, bojo kmali gotove. Ali bo ta železnica skozi Varaždin šla, še ni dognano. — Na ogerski železnici se je predvčeranjim nesreča pripetila; sliši se, da je en voz derčnil v reko Gran in da je nekoliko ljudi ob življenje prišlo. Koliko je resnice v tem, se bo kmali zvedilo.

Iz Celovca 14. maja. Pred tremi dnevi je prišlo na naše deželno poglavarstvo pismo c. k. ministerstva kupčije, v katerem je glavnemu odboru za napravo koroških železnic

dovoljenje dano, da sme pripravljavne dela za železnico iz Belaka proti Marburgu ali Celju ali pa proti Polčanam začeti; napravo železnice do Vidma in Briksna naj se pa preiskavi podverže.

Iz Ljubljane. Po izgledu muzealnega društva se sniduje vsaki mesec enkrat zdaj tudi družba zgodovinska, in sicer tako, da prvi četrtek vsakega mesca popoldne ob štirih ima ta, drugo sredo potem pa una svoje mesečne shode, kateri močno poživljajo družtvino delavnost. V poslednjem shodu zgodovinskega društva, kterega so počastili tudi Njih ekscelencija naš občno spoštovani deželni poglavar grof Chorinsky s svojo nazočnostjo in se marljivo vdeležvali mnogoverstnih pomenkov, je doveršil gimnazijalni gosp. prof. Egger svojo razlago „o važnosti sedemletne vojske za vës svet“, gosp. dr. Klun pa zgodovinske svoje čertice „o delavnosti krajskih pisateljev na polji zgodovinskem od naj starejih časov do današnjega dne“; vodja gimnazijalnih šol gosp. Necásek je omenil starih spisov in tiskov, ki jih ima za sostavo „zgodopisja ljublj. gimnazijalnih šol“; gosp. prof. Konšek je govoril od tako imenovane „firštove mize“, ktera pogreznjena leži v Bistrici poleg Kamnika, in pa od starih „zidanih vrat na Trojanah“, ktere milo čakajo, da bi se jih kdo usmilil in popravil; — gosp. Jelovšek je potem ob kratkem popisal zgodovino Loke in omenil far, ki so bile nekda spadale pod Loko in pri ti priliki omenil tudi Sorice in Soričanov. Troje še za tashod napovedanih govorov ni moglo tabart več na versto priti, ker je že noč nastala. — Danes popoldne o petih je shod muzealnega društva. — Ljubljanskega sejma je bil še le preteklo saboto konec, pa večina trgovcev, čeravno so nekteri iz daljnih krajev prišli, ni več konca dočakala; pobrali so svoje blago in že pred šli domú. Pa kako je bil tudi raztresen ta sejm! Zadnji dan aprila je bilo predsejmski dan; 1. maja je bil praznik Nebohoda Krist., čez dva dni nedelja, drugi teden spet Binkoštni prazniki. Očitno se je spet tabart pokazala živa potreba, da bi se vsi sejmi kmali prenaresili na en teden.

Novičar iz raznih krajev.

Sliši se, da se bojo realne šole po vsem cesarstvu nekako drugač uredile in da se osnove za novo uredbo (Regelung) že pripravljajo. — Učenje českega jezika ni le za vse gimnazije česke, temuč tudi za gimnazije marske po višjem ukazu ministerskem zapovedani nauk. — Svitli nadvojvoda Ferdinand Maks je došel 15. t. m. v Pariz, kjer je bil slovesno sprejet. Ker že mnogo let ni bilo nobenega avstrijskega cesarjeviča v Parizu, se je marsikaj govorilo o opravih, ki so nadvojvodu za to pot izročene; sedaj pa se za gotovo terdi, da to poslanstvo nima družega namena, kakor popolnoma uterditi prijaznost med avstrijsko in francozko vlado. — Poveljnik avstrijske armade v Moldavi in Valahii fml. grof Koronini je razglasil 18. aprila povelje, da do konca septembra bo vsa avstrijska armada zapustila te knežii. — Sultan je ukazal, da se imajo nepokojni Turki, kateri se ustavljajo ravnopravnosti kristijanov, ostro kaznovati, ker je njegova terdna volja, da se dá kristijanom, kar jim gré po njegovem novem zakonu. V pismu, ktero je podal turški poslanec parizkemu zboru in v katerem se zoperstavlja namenu, da bi se gori omenjeni novi zakon vzel v pogodbo parizko, dokazuje ta minister, „da ni tako hudo na Turškem za druge narode, ki niso mahomedanske vére in turškega rodú, kakor se sploh misli, ker vse vére in vsi narodi — pravi — so do današnjega dne ostali, kar so nekda bili in nobenega naroda in nobene vére nismo s silo poturčili“. — Naj novejše novice pišejo, da žalostne reči se godijo na Turškem in da ne divjajo le sami Turki grozovito zopeš kristijane, ampak tudi kristijani med seboj se pobijajo; tako so se 26. aprila v Jeruzalemu v cerkvi sv. Božjega groba

stepli Gerki in Jermenci tako, da so mogli Turki z orožjem mir delati, obé stranki iz cerkve sognati in jo zapreti; poglavar jeruzalemski Kiamil je bil v smertni nevarnosti; 25 Grekov je bilo hudo ranjenih, Jermencov pa še več; zakaj so se sperli, ni še prav znano. — Ker se pripravljajo zedinjene armade na odhod iz Sevastopolja, prodajajo konje in mule, če jih hoče le kdo kupiti. Rusi ne marajo za konje kupiti, mule kupujejo pa prav dober kup, po 4 franke. V Kamješiu in Balaklavi prodajajo angleški in francozki trgovci vina skor po nič; steklenica žlahnega vina sherriškega (Sherry) se dobí za dvajsetico. — Iz Kartuma in Gondokore v srednji Afriki so prišle te dni pisma na Dunaj. Vsi misijonarji, duhovni in drugi, so zdravi; gosp. provikar dr. Knobleher se je s 5 tovarši še le 17. sušca podal v Gondokoro, ker je pričakoval novega paša Halim-a, brata namestnika-kralja, misijonarjem prav prijaznega moža. — Skor neverjetno novico pripoveduje časnik „Cour. de Lyon“ iz Saugneux-a na Francozkem, da je namreč nedavno mačka izvalila 9 kokošnih jajc in da je mlade piške tako skerbno vodila po dvorišu, kakor da bi bila njih mati. — Neka čbela v Marktsteftu se je unidan pravo dohtarco skazala. Takole je bilo: Nekega čbelarja piči čbela na sence; mož dene persti na rano, se vleže pod drevó in zaspí. Ko se zbudi, bije ura v turnu. Mož, ki je pred dvema letoma po nekem prehlajenji oglušil, sliši pervikrat spet uro bítí; izperva sam sebi ne verjame, ali res sliši ali se mu le tako zdí — pa kmali se vesel prepriča, da čbelni pik je ozdravil gluhoto.

Mali vojak.

(Litvanska.)

Fantek. Oj pusti, mamka, pust' me v boj,
Naj z bratci grem na vraga;
Bom serčno sukal meček svoj,
Veruj mi, mamka draga!

Mati. Poterpi junaški sinek moj,
Dovolj dá boj terpeti;
Kje bo spočil se herbtíč tvoj,
S čim hočeš se odeti?

Fantek. Livada mi bo sobica,
Tam hočem se spočiti;
Podglavlje mi bo rosica,
Odeja mrak zna biti!

Mati. Oj, sem na persi, serčice!
Bog sprejmi te na poti!
Preljubi sinek moj, zdaj le
Sovražniku nasproti!

Fr. Z—k.

Stan kursa na Dunaji 19. maja 1856.

Obbligacije	5 %	84 ³ / ₄ fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	72 ³ / ₄ fl.
deržavnega	4 ¹ / ₂ %	74 ⁷ / ₈ „	Windisgrac. „	20 „ 25 „
dolga	4 %	66 ¹ / ₄ „	Waldstein. „	20 „ 25 „
	3 %	50 „	Keglevičeve „	10 „ 9 ⁷ / ₈ „
	2 ¹ / ₂ %	41 ¹ / ₂ „	Cesarski cekini.	4 fl. 45
Oblig. 5 % od leta 1851		B 89 „	Napoleondor (20 frankov)	7 fl. 59
Oblig. zemljiš. odkupa 5 %		76 ¹ / ₂ „	Suverendor	13 fl. 50
Zajem od leta 1834		229 „	Ruski imperial	8 fl. 12
„ „ 1839		130 ³ / ₄ „	Pruski Fridrihsdor	8 fl. 18
„ z loterijo od leta 1854		107 ³ / ₄ „	Angleški suverendor . . .	10 fl. 3
„ narodni od leta 1854		85 ¹ / ₈ „	Nadavk (agio) srebra:	
			na 100 fl. 3 ¹ / ₄ fl.	

Srednja cena vagana (dva mernika) žita. V Ljubljani 10. maja.

pšenice domače — fl. — banaške 5 fl. 33. turšice 3 fl. 58. —
— soršice 3 fl. 58. — reži 3 fl. 32. ječmena 3 fl. 15. — prosa
2 fl. 43 — ajde 2 fl. 24. — ovsa 2 fl. — V Kraju 19. maja.
pšenice domače 6 fl. 27. — banaške 5 fl. 55. — turšice 2 fl. 57.
— soršice — fl. — — reži 3 fl. 55.; — ječmena 3 fl. 9. prosa
2 fl. 57. — ajde 2 fl. 57. — ovsa 2 fl. 3.

Loterijne srečke:

v Gradcu { 17. maja. 1856: 85. 87. 62. 23. 79.
na Dunaji { 18. 34. 30. 41. 33.

Prihodnje srečkanje na Dunaji in v Gradcu bo 31. maja 1856.